

Fotó: Gy. Balázs Béla

SZABÓ MIKLÓS (1935–2000)

A történést, a közírót, az esszéistát már sokan méltatták, az ellenzékit, a demokrata politikust, a köztársaság Parlamentjének volt képviselőjét elbúcsúztatták, a tanárt, a barátot, az embert elsiratták. A mi kötelességünk: megemlékezni – még friss fájdalommal – az 1956-os Intézet alapító kurátoráról, ügyünk támogatójáról, mindnyájunk munkáját figyelemmel kísérő kollégánkról. Szabó Miklós sokat és fontosat mondott a magyar forradalomról – amikor csak tehetett. Kedvezőtlen, tiltó időkben és akkor is, amikor úgy tűnt, ez nem divat. „Én már csak megmaradok nagyimristának” – mondotta állítólag. Saját „helyzetét” is ezzel a jószerevével nem létező politikai fogalommal határozta meg. Szokása volt másképp látni a történelmi jelenségeket, mint ahogyan azt a legtöbben tették. Századunk politikai gondolkodása érdekelte az elejétől a szó szoros értelmében vett jelenig. A magyar forradalmat is gondolati állomásként elemezte – olyan jelenséggént, amely után mindenki kénytelen volt másképp gondolkozni a politikáról. A mi intézetünkben sem a tizenhárom nap eseményeit kutató csoportot, hanem az 1956-ot nagy gondolati távlatokban vizsgáló műhelyt látta. Így azután nem távozott közülünk sem: történetírói munkássága – benne mindaz, amit a forradalomról vagy annak kapcsán, ürügyén mondott – máig inspirál, vitára ingerel. És kötelességet ró ránk, többek között az ő életművével való elemző számvetés kötelezettségét.